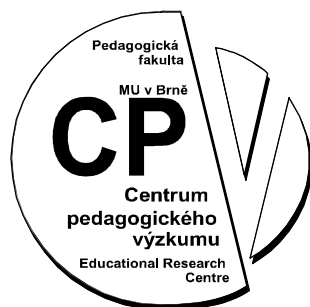

**Centrum pedagogického výzkumu PdF MU
pořádá v prostorách Pedagogické fakulty
Masarykovy univerzity konferenci**

KURIKULUM A VÝUKA V PROMĚNÁCH ŠKOLY

24. 6. – 25. 6. 2009

Program konference

Slovo úvodem

Centrum pedagogického výzkumu PdF MU pokračuje v tradici pořádání pravidelných červnových setkávání nad problémy pedagogické teorie i praxe, pedagogického výzkumu a jeho metodologie, tentokrát konferencí nazvanou *Kurikulum a výuka v proměnách školy*, jež se koná ve dnech 24. a 25. června 2009.

I v letošním roce vychází zaměření konference z úkolů, které jsou v *Centru pedagogického výzkumu* dlouhodobě plněny. Orientace na problematiku výzkumu kurikula i výzkumu výuky (jako realizované formy kurikula) patří mezi hlavní směry odborné profilace tohoto pracoviště.

Letošní konference má navíc oproti těm předchozím jeden velmi významný aspekt. Je jím snaha připomenout životní dílo našeho milého a vzácného kolegy, pana prof. PhDr. Josefa Maňáka, CSc.

Tomáš Janík, Veronika Najvarová, Simona Šebestová, Petr Najvar

Stručný program konference

1. konferenční den **24. 6. 2009** (Poříčí 31, učebna 30)

12:00 – 12:45 Registrace

13:00 – 15:00 Slavnostní část konference

15.30 – 17:30 Referáty v plénu

18:00 – 20:00 Slavnostní posezení – raut (Poříčí 31, učebna 33)

2. konferenční den **25. 6. 2009** (Poříčí 31, učebna 30)

9:00 – 11:30 Sekce 1

11:30 – 12:30 Oběd

12:30 – 13:30 Prezentace posterů

13:30 – 16:00 Sekce 2

16:00 – zakončení konference

Program konference

24. 6. 2009 (Poříčí 31, učebna 30)

1. konferenční den

Registrace (12:00 – 12:45)

Slavnostní část konference (13:00 – 15:00)

V úvodu konference přednesou gratulace k životnímu jubileu zástupci vedení PdF MU, s krátkými příspěvky vystoupí přátelé, kolegyně a kolegové prof. PhDr. Josefa Maňáka, CSc.

Referáty v plénu (15:30 – 17:30)

Vzdělávání ve společnosti vědění

Josef Maňák

K výzvam současné doby na změnu orientace naší civilizace patří v oblasti edukace též tzv. společnost vědění, v níž se objevují značné rozpory, které je nezbytné řešit. Jde např. o formování harmonické, zdravé, tvořivé osobnosti, o integraci a zvládnání narůstajícího rozsahu poznatků, o spojování teorie a praxe, o rozvoj kritického myšlení, o novou organizaci vzdělávání atd. Jako vhodné řešení se jeví otevřená škola s celodenním provozem, která bude mít podporu v rodině i v občanské komunitě. Je však zřejmě nejvyšší čas přejít od slov k činům a nezbytnou změnu vzdělávání začít realizovat. Stať hledá odpověď na naléhavé výzvy současné doby, které signalizují, že podobně jako se celá civilizace blíží k bodu obratu, i vzdělávání se ocitá na křižovatce. Na jedné straně je snaha pokračovat v dosavadních extenzivních postupech, na druhé straně přibývá pokusů hledat nová řešení, neboť narůstající rozpory mají závažné důsledky pro vzdělávání. Jde hlavně o formování harmonické, zdravé, tvořivé, integrované osobnosti a jejího mravního profilu, o integraci poznatků, o spojování teorie a praxe a koncipování školy jako centra občanských aktivit. Naznačené perspektivy se týkají nového pojetí obsahu vzdělávání s důrazem na podporu kritického myšlení a též nové organizace vzdělávání. Otevřená škola by se měla postupně přetvářet ve školu s celodenním provozem a měla by se stát středem zájmu a podpory rodiny, komunity i všech občanů. Ukazuje se však, že tradiční trendy jsou stále silné, obrat směrem ke vzdělávání pro budoucnost je proto třeba vytrvale sledovat, prosazovat a postupně realizovat v zájmu budoucích generací.

Čím je, může být a mělo by být vzdělávání

Zdeněk Helus

Prof.Maňák se zasloužil o to, co označím výrazem „tvář pedagogiky“. K tomuto jeho záslužnému počínu bych rád, ve vší pokoře a skromnosti, přičinil několik myšlenek. Uvedu je následujícími otázkami: Je vzdělávání, a jmenovitě školní vzdělávání dnes tím, čím má být – z hlediska požadavků společnosti, z hlediska krize kterou procházíme a která před námi vyvstává, z hlediska potřeb dětí o které má jít? Ukazuje se čím dále patrněji, že vzdělávání nelze beze zbytku odvozovat od logiky a cílů společnosti vědění; takové snahy – zdá se – naráží na své hranice. Tedy: Je třeba hovořit o vzdělávání / edukaci obratu? Obratu k čemu?

Profesijná zdatnosť vnímaná učiteľom (self-efficacy) – teoretické a výskumné hľadiská

Peter Gavora

Cieľom je priblížiť u nás pomerne nezakotvený pojem – profesijnú zdatnosť, ako ju vníma učiteľ. Je to učiteľovo chápanie vlastných potencialít, čo je dôležitý regulátor jeho konania. Profesijná zdatnosť sa týka dvoch oblastí. Je to jednak hodnotenie vlastných schopností učiteľa pôsobiť na rozvoj žiaka, jednak je to posúdenie možností vyučovania (ako inštitucionálneho pôsobenia) prekonať menej priaznivé činitele vyučovania (materiálne možnosti školy, nepriaznivé rodinné prostredie žiaka, nerozvinuté schopnosti žiaka a pod.). Objasní sa vzťah tohto pojmu k príbuzným pojmom a načrtnú sa problémy, ktoré sa viažu k jeho empirickému skúmaniu.

Slavnostní posezení – raut (Poříčí 31, učebna 33, 18:00 – 20:00)

25. 6. 2009 (Poříčí 31, učebna 30)

2. konferenční den

Sekce 1 (9:00 – 11:30) (Čt, 25.6.)

Česká a slovenská kurikulárna reforma vo svetle reforiem kurikula vo vybraných európskych krajinách

Michal Rehúš

Príspevok analyzuje základné východiská českej a slovenskej kurikulárnej reformy na úrovni nižšieho sekundárneho vzdelávania. Rozoberá kľúčové aspekty, charakteristiky, komponenty a štruktúru štátnych kurikulárnych dokumentov - v prípade Česka Rámcového vzdelávacieho programu pre základné vzdelávanie a v prípade Slovenska Štátneho vzdelávacieho programu pre 2. stupeň základnej školy. Zameriava sa na identifikáciu cieľov vzdelávania pre predmet dejepis a posudzuje ich z hľadiska kvantity, merateľnosti a kognitívnej náročnosti podľa revidovanej Bloomovej taxonómie. Zároveň analyzuje základné východiská kurikulárnych reforiem v Anglicku (reforma kurikula pre sekundárne školy – The National Curriculum 2007), Škótsku (Curriculum for Excellence) a Fínsku (National Core Curriculum for Basic Education 2004) a na ich základe formuluje aktuálne trendy v kurikulárnych politikách týchto krajín. Tieto trendy napokon konfrontuje so situáciou v Českej a Slovenskej republike, poukazuje na rozdiely a podobné črty. V závere formuluje odporúčania a námety pre realizáciu a revíziu kurikulárnych reforiem v Českej a Slovenskej republike.

Kurikulárna reforma v SR z pohľadu primárneho vzdelávania

Mária Kožuchová

V príspevku sme analyzovali Štátny program výchovy a vzdelávania (2008) z pohľadu elementárneho vzdelávania. Analyzovali sme jeho význam z pohľadu inovačných zmien, ale zároveň sme poukázali na riziká, ktoré môžu byť vážnou prekážkou pri plnení zámerov kurikulárnej reformy.

Jak opravdu vznikají kurikula v České republice

Dominik Dvořák, Michaela Dvořáková, Jana Stará

Nedávná minulosť priniesla ohromné zintenzívnenie praktické činnosti v oblasti tvorby kurikula. Vznikaly jak národní rámcové kurikulární dokumenty, tak doslova tisíce školních vzdělávacích programů. To samozřejmě přineslo i zvýšený zájem o teorii kurikula. V našem článku upozorňujeme na potenciální jednostrannost až nereálnost pojetí kurikula (v jeho projektové podobě) v naší pedagogické literatuře. Rozborem dílčích partií kurikul vzniklých v posledním dvacetiletí ilustrujeme podstatně složitější realitu, než jakou předpokládají převážně preskriptivní modely. Přinejmenším pro oblast společenskovedního učiva se zdá, že kurikula vznikají spíše jako eklektické kompiláty než promyšlené a zdůvodněné dokumenty. Přesto lze pozorovat jistý vývoj, byť slepé uličky jsou spíše pravidlem než výjimkou. Naše zjištění diskutujeme v kontextu teorie veřejné volby a obdobných modelů chování jedinců ve veřejném sektoru.

Kurikulární proces jako výsledek vyhledávacích postupů v didaktice přírodních věd

Přemysl Záškodný

Kurikulární proces představuje nový přístup v didaktické komunikaci. Je založen na existenci šesti transformačně propojených variantních forem kurikula. Mezi variantní formy kurikula patří konceptuální, zamýšlené a projektové kurikulum, implementované kurikulum-1, implementované kurikulum-2 a dosažené kurikulum. Autoři příspěvku se chtějí pokusit o vymezení místa kurikulárního procesu z hlediska moderních technologií, které se v současnosti prosazují v edukačním procesu. Kurikulární proces lze z hlediska didaktické komunikace spojit s tokem postupně transformované informace z vědy a výzkumu až ke studentovi. Každá variantní forma kurikula má své transformovatelné vstupy a výstupy, to z ní činí dobře definovanou a ohraničenou jednotku, která může být zkoumána i kontrolována. Je potřebné pojmenovat a zavést mechanismy kontroly kvality informace. Autoři se domnívají, že právě propojení a) *dosažených výsledků v oblasti výzkumu kurikulárního procesu* a b) *moderních technologií prosazujících se ve výzkumu procesu edukačního* umožňuje hledané mechanismy kontroly kvality informace nejen pojmenovat, ale i popsat z hlediska struktury kurikulárního procesu. Mezi tyto mechanismy patří vedle „Curriculum research and development“ především data mining, metadata mining, data analysis a information visualization. Cílem příspěvku je také ukázat aplikace těchto moderních trendů při získávání relevantních dat a informací z výzkumu jako cestu k vytvoření relevantního a smysluplného kurikula.

Model kurikula v rámci koncepce didaktické komunikace

Pavol Tarábek

Příspěvek na základě konceptální analýzy definic kurikula v odborné literatuře předkládá „trojúhelníkový“ model kognitivní architektury kurikula, jenž odpovídá používání tohoto termínu v koncepci didaktické komunikace vědy. Tím doplňuje jedno z pádných míst v této koncepci. Dále je předložena a z hlediska výše uvedeného modelu analyzována revoluční koncepce projektového (formálního, psaného) kurikula v rámci teorie modelování poznání a učení profesora Hestenesa, který se podílel na americké reformě vzdělávání STEM. Tato koncepce navrhuje konstrukci kurikula s orientací na konceptuální modely, ne na jednotlivá témata předmětů odpovídajících struktuře vědních disciplin, čímž by mohla přispět k produktivnějšímu integrovanému vyučování více předmětů, zejména matematiky a fyziky.

Úloha učebnice ve dvoustupňovém kurikulu

Zdeněk Beneš

Prvouka alebo prírodoveda – retrospektíva a perspektíva prírodovedného vzdelávania na 1. st. ZŠ

Janka Kopáčová

V príspevku zmapujeme vývoj cieľov, obsahu a materiálov na vyučovanie prvouky až po súčasnosť, keď bola v štátnom vzdelávacom programe nahradená predmetom prírodoveda. Aké zmeny priniesla reforma a ako sa odrazili vo vyučovacích materiáloch. Porovnáme situáciu v SR s prístupom v susedných krajinách.

Podoby umeleckej edukácie v medzinárodnom priestore v kontexte kľúčových pedagogických dokumentov – kurikul

Jaroslava Markofová

Štúdia stručne mapuje podoby a premeny umeleckej edukácie v medzinárodnom priestore so špecifickým záujmom o kurikulum Výtvarnej výchovy. Z hľadiska štruktúry, cieľov, kľúčových kompetencií, obsahu, metód, foriem...Jedným zo stanovených cieľov je tiež zistiť, aké je postavenie Výtvarnej výchovy v systéme kľúčových pedagogických dokumentov v domácom i vo vybranom zahraničnom kontexte. A pokúsiť sa, prispieť k obohateniu poznania a teórie projektovej formy existencie kurikula prostredníctvom štúdia a komparácie vybraných kurikulárných dokumentov.

Oběd (11:30 – 12:30) (Čt, 25.6.)

Prezentace posterů (12:30 – 13:30) (Čt, 25.6.)

Tematické oblasti, metodologické přístupy a výzkumné metody ve výzkumu výuky

Kateřina Vlčková, Marcela Janíková

Výzkum výuky jako jedna z klíčových oblastí pedagogického výzkumu zahrnuje rozličné výzkumné oblasti, v jejichž zkoumání převažují různé výzkumné tradice, přístupy, techniky a metody. Z přirozené povahy zkoumaného jevu a aplikované metody vyplývají typické metodologické a konceptuální problémy. Výzkum výuky má specifický historický vývoj, jehož směry nastiňujeme. Mezi představovaná témata výzkumu výuky zahrnujeme výzkum interakce a komunikace ve výuce, kvality a efektivity výuky, výukových metod, strategií učení žáků, dětských pojetí a výzkum didaktické rekonstrukce.

Podmínky pro preventivně-výchovné aktivity v základních školách v kontextu transformace českého školství a zavádění Rámcových vzdělávacích programů

Tomáš Čech, Kamila Hamplová

Příspěvek se zabývá problematikou prevence drogových závislostí a jiných forem rizikového chování, a to s ohledem na podmínky pro preventivně-výchovnou práci, kvalifikovanost a motivovanost školních metodiků prevence a dalších odborných pracovníků. Zabývá se také prvními poznatky ve vztahu k utváření školních vzdělávacích programů.

Škola bez moderní technologie – mlýn bez vody

Helena Havlíčková

Běžný občanský život už dnes není myslitelný bez moderních technologií. Má-li škola připravovat žáky na budoucí zařazení do společnosti, měla by nezbytně mít moderní technologie zařazené ve svém ŠVP. Moderní technologie by měly být i součástí výuky angličtiny. Není pochyb, že o to školy usilují. Jak se jim daří toto úsilí realizovat, to se pokouší zmapovat tento příspěvek.

Dílčí výsledky CPV videostudie zeměpisu: Jaké jsou vztahy mezi organizačními formami a fázemi výuky u jednotlivých učitelů?

Dana Hübelová

Příspěvek shrnuje dílčí výsledky CPV videostudie zeměpisu, k nimž se dospělo v letech 2005–2008 a přibližuje procesy výuky ve zkoumaném souboru 50 vyučovacích hodin zeměpisu na vybraných školách v Brně a okolí. Prezentujeme hlavní výsledky analýz vyučovacích hodin se zaměřením na organizační formy a výukové fáze, které se v hodinách sledovaných učitelů uplatňují a v jakých časových proporcích, a to s důrazem na souvislosti mezi sledovanými jevy. Text nabízí odpověď na výzkumnou otázku: Jaké jsou vztahy mezi formami a fázemi výuky u jednotlivých učitelů? Snahou je jejich vzájemné srovnání a na základě induktivního pohledu vytvoření přehledu typických přístupů, kterými jsou uspořádány podmínky pro realizaci vzdělávacího obsahu a procesuální stránka vyučovacích hodin. Díky vztahové analýze forem a fází výuky se ukázalo, že ve zkoumaných vyučovacích hodinách zeměpisu jednotliví učitelé naplňují fáze výuky obvykle v dominantních organizačních formách. Detailnější pohled na průběh výuky přispěl ke zjištění, že někteří sledovaní učitelé bezesbytku přebírají zodpovědnost za realizaci vyučovacího procesu, jiní se snaží podporovat samostatnost a slovní projevy žáků.

Vizuální prvky v učebnicích zeměpisu – tvorba kategoriálního systému

Tomáš Janko

Autor v příspěvku představuje projekt disertační práce týkající se problematiky vizuálních prvků v učebnicích. Jádrem posteru tvoří prezentace vyvíjeného kategoriálního systému pro posuzování vybraných charakteristik vizuálních prvků (realističnost, souvislost s textem, popisek, typ) v učebnicích a souvisejících komplikací.

Výzkum používání strategií učení francouzštině jako cizímu jazyku v kontextu kurikula gymnaziálního vzdělávání

Markéta Koudelková

Strategie učení cizímu jazyku představují jeden z cílů klíčových kompetencí stanovených Rámcovým vzdělávacím programem a prostupují všemi stupni vzdělávání. Pro efektivní učení se cizímu jazyku je nezbytné ovládat určitý způsob učení, který vede k úspěšnému osvojení cizího jazyka. Příspěvek se zabývá výzkumem používání strategií učení francouzštině jako cizímu jazyku na dvojjazyčné francouzsko-české sekci Gymnázia Matyáše Lercha v Brně. Autorka vychází z klasifikace strategií R. Oxfordové (1990) a jejího inventáře strategií SILL (1990), který byl v pozměněné verzi převzat od K. Vlčkové (2007). Příspěvek vychází z teoretických východisek tématu strategií učení a popisuje průběh výzkumu i jeho metodologii. Výzkum probíhal na podzim roku 2008 a zúčastnilo se ho 101 respondentů, z nichž se všichni učí minimálně dva jazyky. Ve výzkumném vzorku byly zastoupeny všechny ročníky šestiletého gymnázia a průměrná délka studia francouzštiny je 3,5 roku. Výzkum ukazuje, že studenti používají strategie pouze někdy. Používané jsou více přímé strategie (paměťové, kognitivní a kompenzační) než nepřímé (metakognitivní, afektivní a sociální). Nejčastěji jsou používané strategie kompenzační, nejméně naopak afektivní. Zjištěné výsledky korespondují s obdobným výzkumem provedeným v roce 2004. Většina dotázaných se cítí nejvíce zdatná v porozumění čtenému, naopak nejméně v porozumění slyšenému.

Příležitosti k učení a struktura vyučovací hodiny: vybrané výsledky CPV videostudie

Petr Najvar, Veronika Najvarová, Tomáš Janík

Poster představuje koncepci a vybrané výsledky projektů CPV videostudie, které jsou organizovány Centrem pedagogického výzkumu PdF MU. Poster je zaměřen na hledání podobností a rozdílů ve výuce fyziky, zeměpisu, anglického jazyka a tělesné výchovy na 2. stupni základní školy v České republice jak v rovině obsahové, tak i v rovině organizační. Při analýzách se pracovalo s konceptem příležitostí k učení a struktury vyučovací hodiny. Byly provedeny analýzy aspektů výuky, např. příležitosti k mluvení, organizační formy výuky, fáze výuky a používání didaktických prostředků a médií.

Vizuální prostředky v učebnicích německého jazyka pro výuku reáliím

Karolína Pešková

V příspěvku je představen plánovaný výzkum v rámci disertační práce „Vizuální prostředky v učebnicích německého jazyka pro výuku reáliím“. Autorka si klade za cíl provést obsahovou analýzu učebnic německého jazyka, kde budou zkoumány vizuální prostředky vztahující se k reáliím německy mluvících zemí, a dále zjišťovat, jaký názor mají v této souvislosti na učebnici sami učitelé, jak těchto vizuálních prostředků ve výuce využívají a jaké metodické postupy při práci s nimi volí.

Učebnice „Le français entre nous“ a RVP ZV

Petra Suquet

V rámci evropských integračních procesů došlo na mnoha evropských školách v průběhu několika minulých let ke změnám vztahujícím se ke kurikulu školního vzdělávání. To se týká i České republiky. V oblasti výuky jazyků jsou tyto změny spojeny především s dokumentem Rady Evropy z roku 2001 nazvaným *Společný evropský referenční rámec pro jazyky*, jenž definuje pro všechny jazyky společné prvky, kterých má být dosaženo během jednotlivých fází učení. Z tohoto dokumentu vychází i *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* v České republice, který definuje očekávanou výstupní úroveň pro vzdělávací obor Cizí jazyk jako úroveň A2 a pro vzdělávací obor Další cizí jazyk jako úroveň A1 podle *Společného evropského referenčního rámce*. Těmto požadavkům by měl odpovídat i obsah nabízených učebnic na českém trhu. Na příkladu dílčí studie učebnice francouzského jazyka pro vzdělávací obor Další cizí jazyk poukážeme na výhody související s používáním učebnic adaptovaných na podmínky místního kontextu, a to jak ve vztahu k požadované progresi, tak z hlediska rozvoje komunikativních i všeobecných individuálních kompetencí.

Příležitosti k rozvíjení jazykových dovedností v hodinách anglického jazyka: kategoriální systém a první výsledky analýzy

Simona Šebestová

Příspěvek představuje připravovanou disertační práci z oblasti výzkumu zaměřeného na procesy výuky v hodinách anglického jazyka na 2. stupni základních škol. Výzkum se opírá o dva teoretické koncepty: výuka jako vytváření příležitostí k učení a jazykové dovednosti (mluvení, poslech, čtení, psaní). Těžištěm příspěvku je představení kategoriálního systému pro popis hodin z hlediska zastoupení příležitostí k rozvíjení základních jazykových dovedností a první výsledky analýzy hodin.

Sekce 2 (13:30 – 16:00) (Čt, 25.6.)

K výzkumu ideové dimenze kurikula

Petr Bauman

Příspěvek představuje návrh teoretického modelu kurikula, jehož cílem je naznačit možné souvislosti mezi formami existence kurikula a dimenzemi kurikula. Podrobněji se zaměřuje na funkci ideové dimenze kurikula jako spojnice jednotlivých forem existence kurikula. Koncept ideové dimenze kurikula je dále uváděn do souvislosti se Shulmanovým konceptem pedagogických znalostí, konkrétně znalostí o cílech, smyslu a hodnotách vzdělávání (knowledge of educational ends, purposes and values). Tuto souvislost lze považovat za klíčovou – jak pro pedagogickou praxi, tak pro koncepci vzdělávání budoucích pedagogů – a inspirativní pro pedagogický výzkum. Příspěvek dále představuje návrh metodologie výzkumu, jehož cílem je: (1) zjistit explicitní obsah znalostí o cílech, smyslu a hodnotách vzdělávání u studentů učitelství/vychovatelství, včetně role, kterou své profesi přisuzují ve vztahu ke zprostředkování nebo realizaci těchto cílů, smyslu či hodnot; (2) zjistit, z jakých zdrojů studenti učitelství/vychovatelství při utváření těchto znalostí čerpají; a (3) zmapovat proces utváření těchto znalostí a charakterizovat roli, kterou respondenti v tomto procesu přisuzují studiu filozofie na VŠ či SŠ.

Poňatie rozširujúceho učiva v primárnom matematickom vzdelávaní

Ingrid Alföldyová

Rozširujúce učivo tvorilo súčasť učebných osnov matematiky na 1. stupni základnej školy nielen v Slovenskej, ale aj v Českej republike. Zavedením školskej reformy, rovnako v Českej a Slovenskej republike, nebolo rozširujúce učivo zaradené do rámcových učebných osnov. Nakoľko elementárna matematika tvorí základ pre ďalšie vzdelanie a pre samotný život každého jednotlivca, je žiaduce umožniť každému žiakovi matematické vzdelanie primerané jeho schopnostiam. Práve z dôvodu umožnenia matematického vzdelania primeraného schopnostiam jednotlivca bolo učivo matematiky doposiaľ členené na základné a rozširujúce. Učiteľ na 1. stupni ZŠ mal možnosť na základe posúdenia individuálnych schopností svojich žiakov vybrať z odporúčaných tém rozširujúceho učiva tie témy, ktoré vyhovovali, či už istej skupine, prípadne aj celej triede. Bolo však diskutabilné, či všetky témy zaradené do rozširujúceho učiva mali skutočne funkciu rozširujúcu základné učivo. V príspevku uvádzame príklady niektorých tém rozširujúceho učiva, ktoré učitelia najčastejšie zaraďovali do vyučovania, ako aj názory respondentov na rozširujúce učivo v učebných osnovách matematiky z roku 1995. Budeme sa zaoberať i témami rozširujúceho učiva, ktoré boli spätne zaradené do základného učiva rámcových učebných osnov matematiky v Slovenskej republike.

Rámcový vzdelávací program a výuka matematiky na základní škole

Růžena Blažková

Rámcový vzdelávací program pro základní vzdělávání poskytuje učitelům matematiky široké možnosti k naplnění obsahu matematiky tak, aby přispívala k rozvoji klíčových kompetencí žáků a aby byly zajištěny očekávané výstupy jednotlivých tematických okruhů vzdělávací oblasti Matematika a její aplikace. Přínosem je určitá svoboda učitelů při tvorbě školních vzdělávacích programů, ale zároveň i velká odpovědnost za výsledky matematického vzdělávání. V příspěvku jsou uvedeny první zkušenosti několika základních škol.

Aplikace problémové metody vyučování na středních školách při realizaci přírodovědného kurikula

Aleš Chupáč

Vzhledem k tomu, že se žáci s poznatky přírodovědných předmětů setkávají ve svém každodenním životě, je nutné, aby nebyli ve výchovně vzdělávacím procesu orientováni na pouhé zjišťování, popis či klasifikaci přírodních objektů či procesů, ale především, aby mezi nimi hledali zákonité souvislosti, které jsou jejich přirozenou součástí. Jednou z efektivních metod, která aktivizuje žáka je problémová metoda. Autor příspěvku se touto metodou blíže zabývá, uvádí její význam při rozvoji osobnosti žáka v procesu interiorizace obsahu přírodovědného kurikula žákem. Těžištěm příspěvku je výzkumné šetření, které bylo realizováno mezi učiteli na 27 středních školách ČR (převážně gymnáziích) s cílem zjištění současného stavu využívání problémové metody ve výuce přírodovědných předmětů (fyzika, chemie, biologie). Bylo mj. zjištěno, že nejčastěji je tato metoda využívána ve fázi aplikační. Nepříznivým výsledkem šetření byla informace o počátečních potížích většiny respondentů s aplikací metody ve své praxi, a to díky nedostatečné přípravě v rámci pregraduálního studia na VŠ a také nedostatek vhodných materiálů k výuce. Omezení aplikace této metody vidí pak současní učitelé především v nedostatku času určeného pro přírodovědné kurikulum na této úrovni vzdělávání, ale také díky celkovému nezájmu svých žáků, snahy přemýšlet nad řešením problému, nedostatečným dovednostem hledat souvislosti mezi poznatky, které znají z jednotlivých předmětů apod.

Komparácia kurikula v chémii pred školskou reformou a počas nej na Slovensku

Zuzana Haláková

Od školského roku 2008/2009 sa začala na Slovensku realizovať a postupne naplňovať reforma školstva, ktorá so sebou prináša mnoho očakávaní, návrhov, inovatívnych prvkov do výučby a ktorej cieľom je zlepšiť kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu na školách. Dotýka sa mnohých aspektov, odrážajúc sa od zmien v kurikule, k poskytovaniu širších možností na sebarealizáciu pre učiteľov, cez oslovenie žiaka ako aj rozvoj samotnej vzdelávacej inštitúcie. Z tohto pohľadu v príspevku uvedieme jej najvýznamnejšie črty po takmer roku a primárne sa zameriame na kurikulárne zmeny v učebnom predmete chémia pred nástupom školskej reformy a počas jej priebehu.

K mediální výchově optikou dějepisu a kurikulární reformy

Kamil Štěpánek

Text vychází z vybraných edukačních cílů probíhající reformy a rozvíjí myšlenku aplikace hraného historického filmu prostřednictvím Mediální výchovy. Autor nevyčerpává možná témata v dějepise. Upozorňuje nicméně na některé rizikové, podceňované nebo stereotypní přístupy předcházející a provázející implementaci tohoto průřezového tématu. Součástí příspěvku představují kontexty hraného filmu, školního dějepisu, Mediální výchovy a zvažovaného školního předmětu Filmová výchova.

Aplikácia nového kurikula vzdelávacej oblasti Zdravie a pohyb v školských vzdelávacích programoch na Slovensku

Adriana Wiegerová, Soňa Kršjaková

V Slovenskej republike bol 22. mája 2008 schválený Národnou radou SR zákon č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní Po podpise zákona prezidentom republiky boli 19.6.2008 schválené aj štátne vzdelávacie programy pre jednotlivé úrovne vzdelávania. Jednou z nových vzdelávacích oblastí je aj oblasť „Zdravie a pohyb“. Programy sa realizujú v 1. a 5. ročníku základnej školy a 1. ročníku stredných škôl. V školskom roku 2008/9 sa teda aj v primárnej edukácii vyučovalo v 1.ročníku podľa nových školských vzdelávacích programov. Školy pri spracovaní svojich plánov mohli uplatniť svoje špecifiká a tradície. Ako túto možnosť využili prezentuje aj nami realizovaný prieskum a analýza časovo-tematických plánov z telesnej výchovy. Uvedené zistenia sú východiskom pre projektovanie ďalších dokumentov na pomoc učiteľom základnej školy.

Projekt obsahové dimenze kurikula výchovy uměním

Vladimír Spousta

Autor promýšlí v intencích interdisciplinarity a multidisciplinárního nazírání možnosti aplikace tohoto paradigmatu ve sféře výchovy uměním. Protože stávající struktura učebních předmětů současného školského systému v podstatě imituje diferenciaci vědních oborů, ani systém uměnovýchovných předmětů na základní a střední škole neumožňuje svým členěním podle základních druhů umění ideu integrace jednotlivých druhů umění efektivně naplnit. Autor proto předkládá obsahovou dimenzi kurikula nově koncipovaného vyučovacího předmětu *výchova uměním* (umělecká výchova), v němž jsou v přísném výběru a na základě dobových souvislostí a stylové příbuznosti spojena stěžejní literární, výtvarná a hudební díla světového kulturního dědictví, jejichž prostřednictvím lze podat živý obraz o jeho bohatství. Obsahovou dimenzi kurikula vytváří soubor uměleckých děl, která dosvědčují jak životní styl, myšlení, cítění a chápání svého tvůrce, tak i ekonomickou, politickou a sociální situaci jeho doby. Při jejich expozici v propojení s osobním prožitkem recipienta mohou kultivovat nejen (a to především) jeho umělecké a estetické vnímání a cítění, ale šířeji i povědomí o kulturních hodnotách doby, v níž vznikla.

Komunikační dovednosti jako součást kurikula

Dita Janderková

Příspěvek se zabývá fenoménem mezilidské komunikace. Nejdříve se soustředíme na význam komunikace a stručně budeme charakterizovat její druhy. Dále se budeme zabývat komunikací u dětí. Pro porovnání budeme charakterizovat komunikaci u dospělých. Komunikace dospělého je totiž vzorem pro komunikaci dítěte. Lehce se dotkneme úrovně komunikace u dětí se specifickými poruchami učení a chování. Připojíme i konkrétní náměty na činnost, jak komunikaci rozvíjet.

16:00 – zakončení konference
